

Skeppsvrak

Från Riksanukvarieämbetet kan man nu beställa häftet "Skeppsvrak" som ger kulturmännens bestämmelser om olika vrak. Innehållet omfattar skydd, identifiering, anmälningsplikt, tillståndsprövning för undersökning, tillsyn och bevakning samt registrering med mera.

"Skeppsvrak" (ISBN 91-7192-791-3) är på 32 sidor och kan beställas från Riksanukvarieämbetet Informationsenheten, Box 5405, 114 84 Stockholm. Tel: 08 / 783 90 00 (f.m.) Pris 30:- (mångdrab. 20%)

Visbys föregångare hittad?

Tre mil söder om Visby har arkeologer funnit vad man tror är Visbys vikingatida föregångare. Vid arkeologiska utgrävningar som skall klarlägga Gotlands hamnar under vikingatiden har man funnit en gammal handelsplats med bland annat flera kyrkor.

Under vikingatiden låg handelsplatsen med en väl skyddad naturlig hamn innanför en ö, idag har landhöjningen medfört att hela

Skeppet

var från Dublin

Från Vikingeskibshallen i Roskilde meddelas att man fastställt åldern på det 30 meter långa vikingaskepp som står utställt i museet. Skeppet som byggdes i ek har åldersbestämts dendrokronologiskt, och det är nu fastställt att det var byggt cirka år 1060 utanför Dublin, en av vikingarnas viktigaste baser på Irland.

området ligger två och en halv meter högre upp.

Under fyra somrar har arkeologen Dan Carlsson tillsammans med ett femtiotal personer grävt i ett cirka 100 000 m stort område. I år har man funnit en kyrka där lösa fynd daterar sig mellan 600- och 1200 talet.

I anslutning till kyrkan har man också funnit begravningsplatser där de döda begravts på kristet vis. 1,5 meter ned i kyrkoruinen har man funnit ett helt intakt flisgolv, delar av ett romanskt kyrkofönster, målat glas och medeltida keramik.

Dan Carlsson säger att man ännu bara "skrapat på ytan" och att det kan döljas mer än man anar under ytan. Samtidigt hoppas han att till exempel Riksanukvarieämbetets lokalkontor i Visby skall ta över utgrävningarna som är mycket resurskrävande.

Handelsplatsen finns inte nämnd i någon litteratur, men kan möjligen heta Ridånäs, en sådan ort finns nämnd på en runsten i en grannsocken. Förmodligen har landhöjningen omöjliggjort för medeltida fartyg, med större djupgående än vikingaskeppen, att komma in i hamnen. Ortens roll kom då istället att tas över av Visby.

Förutom det sensationella kyrkofyndet har man hittat många lämningar av bebyggelse, både husgrunder, brunnar och kraftiga stolpspår. I vikingagravarna har man också gjort fina fynd, trots att området tidigare utsatts för gravplundrare.

Vrak begravda för framtiden

År 1616 sänktes den danske kungen Fredrik den andres utjänta skepp "Gideon" i Helsingör för att bilda stommen till en hamnanläggning. Så blev emellertid inte fallet förrän 374 år senare när DSB började byggandet av sin nya färjeterminal på platsen. på

nya färjeterminal på platsen.

Under våren 1990 påbörjade Handels och Sjöfartsmuseet i Helsingör sökning och därpå utgrävning av det gamla skeppet. En miljon kronor bidrog DSB med till det hittills största marinarkeologiska projektet i Danmark.

"Gideon" var ett av den danske kungens största skepp och utrustat med mellan 30 och 40 kanoner. Besättningen räknade runt 250 man på det 41 meter långa och cirka tio meter breda fartyget.

Under grävningarna fann man ganska få föremål. En del lösa rigg- och artilleridetaljer, frihultar, jungfrur och delar av räckan är vad som finns kvar efter den "rensning" som ägde rum innan "Gideon" sänktes.

Ett överraskande fynd gjorde de danska arkeologerna när man upptäckte att skeppet redan från bör-

jan utrustats med dubbelt skrov. Normalt lades ett sådant extra slitlager på först när behovet uppkom. Intill "Gideon" ligger ytterligare ett skepp från samma tid, "Josaphat", som inte kunde grävas ut av tidsskäl. För att kunna bevara de bägge gamla skeppen intakta för framtiden har DSB bekostat en särskild täckning för att vraken inte skall ta skada av nästan tio meter fyllningsmassor och den nya terminalen.

Efter att arbetet med utgrävningarna avslutats arbetar man nu uppgifterna på sjöfartsmuseet i Helsingör. Resultaten skall sammanställas och man hoppas på att kunna publicera dem i bokform i framtiden.

Marinarkeologiskt symposium 1991

Den 2 - 4 september 1991 blir Roskilde i Danmark värd för det sjätte ISBSA-symposiet. (International Symposium on Boat and Ship Archaeology)

Invitation har sänts ut till alla som deltog i Amsterdam 1988, men ledningen av nästa års symposium vill härmed ge andra intresserade möjlighet att delta.

Mötena kommer att hållas i Vikingeskibshallen och en hel dag kommer bland annat att reserveras för att se på med helskalem modeller av gamla skepp.

Det kommer att finnas möjlighet att presentera korta muntliga rapporter om aktuella projekt eller att presentera sådana på skärmställningar. Välkomna till Roskilde!

Den som vill delta måste anmäla sig före 15/10 1990 (OBS!) till:

Sekretariatet ISBSA 6
Vikingeskibshallen
DK 4000 Roskilde
Danmark

För ytterligare upplysningar, kostnader, anmälan etc, kontakta:

Tinna Damgaard Sørensen
Tel: 00945 / 42 35 65 55
Ole Crumlin-Pedersen
42 35 64 29

Telefax:
00945 / 46 32 21 15

Alltså... anmälan före 15 oktober 1990!!!